

ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

που προτείνει. Το Συναυλιακό Κέντρο στο Πόρτο (1999-2004) και η βιβλιοθήκη του Σιάτλ (1999-2004) ήταν τα έργα που παρουσιάστηκαν σε αυτήν την ενότητα. Η σύλληψη του Συναυλιακού Κέντρου προέκυψε από τη μεγέθυνση 'ανακύκλωση' επί 7, μιας προηγούμενης απραγματοποίητης μελέτης για την κατοικία ενός ολλανδού, με τον τρόπο αυτόν ο αρχιτέκτονας επιχειρεί την αποσταθεροποίηση της σχέσης μεταξύ μορφής και λειτουργίας αξιοποιώντας την κυνική πλευρά της αρχιτεκτονικής προσαρμοστικότητας. Στη μελέτη αυτή τέθηκε το ερώτημα, στην εποχή της αγοράς πρέπει να κάνεις ένα δημόσιο κτίριο ή ένα κτίριο δημόσιο; Στη βιβλιοθήκη του Σιάτλ αντιμετώπισε διαγραμματικά τα σταθερά και τα μεταβλητά στοιχεία που επικαιροποιούν τη λειτουργία της βιβλιοθήκης στον 21ο αι. χωρίς να ακυρώνεται η παραδοσιακή λειτουργία της. Διαγραμματικές τομές και σκίτσα, διαχειρίζονταν τη συνέχεια της κίνησης και των διαδρομών που συνδέουν όλα τα τμήματα των κτιρίων μεταξύ τους, εντείνοντας τη χωρική εμπειρία.

Σε μια δεύτερη περίοδο μετά την υλοποίηση των καταστημάτων της Prada (N. Υόρκη 1999-2001, Λ. Άντζελες 1999-2004), η δουλειά του ισχυρίστηκε, περνά σε ένα σημείο καμπής, καθώς διατηρεί μια απόσταση από την αρχιτεκτονική του θεάματος και του yes. Στα έργα αυτής της περιόδου έχει να αντιμετωπίσει τα ιστορικά χαρακτηριστικά που συναντά στις χώρες υλοποίησης των μελετών του. Ο Koolhaas με αφορμή την παρουσίαση των μελετών αυτών, έθεσε ερωτήματα σχετικά με το κατά πόσο είναι συνειδητή η έννοια της διατήρησης των διαφορετικών ιστορικών περιόδων μιας πόλης, σχετικά με το τι καταστρέφεται και τι συντηρείται, ειδικά σε μη ευρωπαϊκά πλαίσια όπως π.χ. στο Πεκίνο. Σήμερα που η κλίμακα της ιστορικής διαφύλαξης μεγαλώνει, αποκτά μεγάλη σημασία το τι επιλέγεται ως παρόν. Πρέπει να διαφυλαχτεί αυτό που ανήκει στο σήμερα. Το παρελθόν δεν είναι κάτι που απλώς βρήκαμε μπροστά μας αλλά αυτό που δημιουργούμε ενσυνείδητα, θα ισχυριστεί.

Κατά τον R. Koolhaas ο ουρανοξύστης αποτελεί την τελευταία τυπολογική εξέλιξη της ασιατικής αρχιτεκτονικής. Στην πόλη του Πεκίνου η μελέτη του για το νέο κτίριο της κρατικής τηλεόρασης (2002-8), ενόψει των ολυμπιακών αγώνων του 2008, είχε να αντιμετωπίσει ένα έντονο ιστορικό πλαίσιο και ένα απαιτητικό λειτουργικό πρόγραμμα. Το προτεινόμενο κτίριο δεν ανταγωνίζεται σε ύψος τα υπόλοιπα, προτείνεται μια ενιαία γλυπτική μορφή με δύο κτιριακούς όγκους, πάνω σε μια πλατφόρμα που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τηλεοπτικής παραγωγής. Το κτιριολογικό αυτό σύμπλεγμα περιλαμβάνει ακόμη γραφεία, θέατρο, κέντρο φιλοξενίας με ξενοδοχείο, χώρους αναψυχής κ.λπ., ενώ εισάγει ένα δημόσιο διάδρομο που διαπερνά όλο το κτίριο ανοιχτό και προσβάσιμο στους επισκέπτες. Στο κτίριο αυτό, για μια ακόμη φορά, ο Koolhaas καινοτομεί με το στατικό του σύστημα που αποτελείται από ένα μεταλλικό πλέγμα που περιβάλλει σαν δέρμα το κτίριο,

επιτρέποντας διαφάνεια και ευελιξία στην εσωτερική διανομή και ενδοεπικοινωνία των επί μέρους χώρων του.

Στον εκσυγχρονισμό-επέκταση του μουσείου Hermitage (2000) το πρόβλημα της μικρής προσέλευσης στο μουσείο και του μεγάλου αριθμού εκθεμάτων στους ήδη κορεσμένους και με πολύπλοκη διάταξη χώρους του, αποτελούσαν ζητήματα που για τον Koolhaas συνιστούσαν ταυτόχρονα και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του μουσείου, αφορμές για καινοτόμες μουσειακές πρακτικές. Ο Koolhaas προτείνει την αναζωογόνηση μικρότερων αναξιοποίητων χώρων και την αναδιάταξη των εκθεμάτων χωρίς να ακυρωθεί η αυθεντικότητα του κτιρίου και χωρίς περιττούς συμβολικούς χειρισμούς με αίθρια, όπως αυτό του Βρετανικού μουσείου, που κατά τον R. Koolhaas δαπανά πολλά χρήματα για συντήρηση χωρίς να προσφέρει τίποτα στο ίδιο το μουσείο. Τελευταία παρουσιάστηκε μια μελέτη σχετική με τον εντοπισμό της ανάδειξης της Ευρωπαϊκής ταυτότητας στις Βρυξέλλες (2000), στο πλαίσιο του αντικατοπτρικού γραφείου AMO/OMA που ίδρυσε τη δεκαετία του 90' για να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς το μελετητικό του γραφείο OMA (1975). Το γραφείο AMO εστιάζει σε θέματα εικονικής πραγματικότητας, νέων τεχνολογιών, media, ερευνώντας στρατηγικές σχετικά με την ευρύτερη κατασκευή εικόνας, λειτουργία και αναπαράσταση σχέσεων ταυτότητας, πολιτικής δύναμης, λογότυπου, διαμόρφωσης φυσιογνωμίας κ.λπ.

Η σύντομη παρουσίαση της κάθε μελέτης εστίαζε σε μια διαγραμματική ερμηνεία και μια συνθετική αναδιάταξη των δεδομένων που ο αρχιτέκτονας εντόπιζε σε κάθε project. Η ερμηνεία αυτή επέκτεινε τα δεδομένα που έθετε η κάθε μελέτη (λειτουργικό πρόγραμμα, αστικές συνθήκες, οικονομικές δυνατότητες, πελατειακές απαιτήσεις κ.λπ.) σε μια απρόσμενη κατεύθυνση, αυτή που ο αρχιτέκτονας έκρινε ως σημαντική. Εξαιρετικό ενδιαφέρον είχε ακριβώς αυτή η επιλογή που λειτουργούσε σαν την προσθήκη μιας παραμέτρου που αναδιέτασσε το σύνολο της προτεινόμενης μελέτης, σαν ένα γρανάζι, εξάρτημα που έκανε την αρχιτεκτονική μηχανή της μελέτης να δουλεύει, να λειτουργήσει με άλλον τρόπο. Αυτή ακριβώς η ανατρεπτική ματιά μιας αρχιτεκτονικής που δεν καθήσυχζε με ωραίες μορφές και λόγια, που ερχόταν σε κατά μέτωπο επίθεση στην πραγματικότητα, απέπνεε μια διανοητική ζωντάνια.

Ο πραγματισμός και η επιχειρησιακότητα του αρχιτέκτονα συνεχίστηκαν ως το τέλος, οι ερωτήσεις αναβλήθηκαν επ' αόριστον με εξαιρετικά σύντομες διαδικασίες, στο βαθμό που έκρινε ότι δεν θα μπορούσαν να λειτουργήσουν στις δεδομένες συνθήκες, καμιά παρηγορητική σκέψη του για την αρχιτεκτονική γλυκύτητα του επαγγέλματος δεν αρθρώθηκε, μόνο μια ανησυχία μας μεταδόθηκε στη σκέψη, μια ζωντανή σκέψη που προλαβαίνει το αίσημα ■

Επιμέλεια: Δήμητρα Χατζησάββα, αρχιτέκτων

